

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 78)

Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/440)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-988/2052

15.5.1996

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 9.5.1996 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GEREKÇE

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasında; ülke müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi yolu ile ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi bulunmaktadır.

Bu çerçeve içinde, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını belirlemek ve teşvik etmek amacıyla Yüce Meclisimiz tarafından kabul edilen çeşitli kanunlara paralel olarak, yatırım ve ticari ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu cihetle bir potansiyel görülen ülkelerle, 1961 yılında başlatılan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının imzalanması hızlandırılmış ve şimdiye kadar otuzbeş ülkeyle anılan anlaşma imzalanmış bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla imzalanan, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının esasları şöyle özetlenebilir :

1. Türkiye ve Makedonya'da uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,
2. Türkiye ve Makedonya'da yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek ve,
3. Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmektir.

Ülkemizde halen faaliyette bulunan Makedonya sermayeli dört adet şirket bulunmaktadır. Bu anlaşmayla, az da olsa bir kısım Makedonya menşeli sermayenin ülkemize gelmesi beklenmekle birlikte, esasen artık yurt dışına açılmaya başlayan Türk yatırımcılarının Makedonya'da yapacakları yatırımlar için emniyetli bir ortamın temini öngörülmektedir.

Bu Anlaşma, Türk özel teşebbüsüne Makedonya, Makedonya teşebbüsüne Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

ANLAŞMA MADDELERİNİN GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddede, Anlaşma metni içinde sık sık sözü edilen yatırım, yatırımcı, hâsılat ve yatırımla ilgili faaliyetlerin tanımları yapılmaktadır. Özellikle "yatırım" tanımı 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa paralellik sağlanarak hazırlanmıştır.

Madde 2. — Bu maddeye göre, Taraflardan her biri, diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanunî şartlarına uygun olarak yapılmış olması halinde koruma ve teşvik etmeyi taahhüt etmektedir.

Taraflardan her biri diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına ülkesinde eşit ve adil muamelede bulunmayı taahhüt etmektedir.

Ayrıca bu maddede, Millî Muamele ve En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensipleri düzenlenmektedir. Ancak, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına uluslararası anlaşmalarla sağlanan özel avantajlar, vergilendirme ile ilgili olarak yapılan karşılıklı düzenlemeler veya oluşturulan gümrük birlikleri, ekonomik birlikler ya da benzer kuruluşlar çerçevesinde tanınan ayrıcalıklar En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensibine istisna teşkil etmektedir.

Madde 3. — Bu madde, T. C. Anayasasında yer alan kamulaştırma ve devletleştirme konularını kapsamakta ve hangi şartlarda bu işlemlerin gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. Bu şartlar; kamulaştırmanın kamu yararı amacıyla yapılması ve yürürlükteki mevzuat uyarınca eşitlik ilkesinin gözetilmesi ile yeterli ve etkin bir tazminat ödemesinin yapılmasıdır.

Ayrıca madde; ev sahibi ülkede savaş, olağanüstü hal ve benzeri durumların ortaya çıkması halinde diğer Taraf yatırımcıları zarara uğramışsa, zarara uğrayan Taraf yatırımcılarına uygulanacak muamelede Millî Muamele ve En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensiplerinin (hangisi daha elverişli ise) gözetilmesi hükmünü getirmektedir.

Madde 4. — Sermaye ve gelirlerin transferini düzenleyen bu maddede, bir yatırımla ilgili bütün transferlerin konvertibl bir kur üzerinden ve gereksiz gecikme olmaksızın gerçekleştirilmesi Taraflarca garanti edilmektedir. Transferlerin konvertibl bir kur üzerinden yapılması kambiyo mevzuatımıza uygundur.

Madde 5. — Bu maddede, Âkit Taraflardan birinin ülkesinde yapılmış olan yatırımın, yatırımcının ülkesinde sigorta edilmiş olması halinde sigorta şirketinin yatırımcının haklarına halefiyeti düzenlenmektedir.

Madde 6. — Bu maddede, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının benzer durumlarda Anlaşma ile sağlanandan daha elverişli bir muameleye tabi olmalarını sağlayan genel veya özel bir düzenleme ihtiva eden, her bir Âkit Tarafın millî hukukunun hükümleri ya da bu Anlaşmaya ilave olarak Âkit Taraflar millî hukukunun hükümleri ya da bu Anlaşmaya ilave olarak Âkit Taraflar arasında yapılmış olan herhangi bir Anlaşmanın, daha elverişli olduğu ölçüde bu Anlaşmanın üstünde bir etkinliğe sahip olmasına ilişkin hüküm yer almaktadır.

Madde 7. — Bu maddede bir Taraf ile diğer Tarafın yatırımcısı arasında çıkabilecek yatırım uyuşmazlıklarının çözüm yolları düzenlenmektedir. Öngörülen prosedüre göre, öncelikle uyuşmaz-

lık karşılıklı görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacak, altı ay içinde çözüme ulaşılamazsa; yerel yargı organlarına ya da alternatif olarak uluslararası tahkim yoluna başvurma hakkı kullanılabilir olacaktır. Uyuşmazlık; Âkit Tarafın yetkili mahkemesine götürülmemiş olması halinde, Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID)'e, UNCITRAL Tahkim Kurallarına göre oluşturulacak tahkim heyetine ya da Paris Uluslararası Ticaret Odası Tahkim Heyetine götürülebilecektir.

Madde 8. — Bu Anlaşmanın uygulama ve yorumundan dolayı Âkit Taraflar arasında doğabilecek uyuşmazlıkların çözüm yolları düzenlenmiş, doğrudan ve anlamlı müzakerelere ağırlık verilmiştir. Ayrıca bir uyuşmazlık Anlaşmanın yedinci maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim kuruluna götürülmüş ve hala kurul önünde bulunmakta ise, aynı uyuşmazlık bu madde hükümlerine göre başka bir tahkim kuruluna götürülemeyecektir.

Madde 9. — Anlaşmanın yürürlüğe girme ve yürürlük süresi bu maddede düzenlenmektedir.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

2.7.1996

Esas No. : 1/440

Karar No. : 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 27.6.1996 Tarihli 8 inci Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla hazırlanan Tasarı Komisyonumuzca uygun bulunarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Üye
<i>Sedat Aloğlu</i>	<i>İsmet Sezgin</i>
İstanbul	Aydın
Üye	Üye
<i>İlhan Kesici</i>	<i>Cemal Külahlı</i>
Bursa	Bursa
Üye	Üye
<i>Ahmet Cemil Tunç</i>	<i>Hasan Tekin Enerem</i>
Elazığ	İstanbul
Üye	Üye
<i>Hüseyin Kansu</i>	<i>Osman Yumakoğulları</i>
İstanbul	İstanbul

Üye

Gencay Gürün

Izmir

Üye

Temel Karamollaoğlu

Sivas

Üye

Cemal Özbilen

Kırklareli

Üye

Bayram Fırat Dayanıklı

Tekirdağ

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/440

Karar No. : 37

25.7.1996

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 15.5.1996 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça tali komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 24.7.1996 tarihinde yaptığı 37 nci Birleşiminde Hükümeti temsilen, Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı ve Hazine Müsteşarlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasında, ülkemiz müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, yabancı sermaye ve teknolojinin ise ülkemize gelmesi suretiyle, ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi hususu yer almaktadır.

Bu çerçevede, ülkemizde yatırım yapan yabancı sermayenin çalışma şartlarını belirlemek ve teşvik etmek amacıyla, yatırım ve ticari ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu konularda bir potansiyel görülen ülkelerle, 1961 yılında başlatılan "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları"nın imzalanması hızlandırılmış ve birçok ülkeyle sözkonusu Anlaşma imzalanmıştır.

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti arasında 14 Temmuz 1995 tarihinde Üsküp'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma" ile;

— Türkiye ve Makedonya'da uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

— Türkiye ve Makedonya'da yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek,

— Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmek,

Gibi hususlar düzenlenmektedir.

Söz konusu Anlaşma, Türk özel teşebbüsüne Makedonya'da, Makedonya özel teşebbüsüne de Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeler ile Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalar ve sorulara verilen cevapları takiben, sözkonusu Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasına dair düzenlemeleri ihtiva eden Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışişleri Komisyonunca aynen kabul edilen Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>i. Ertan Yülek</i>	<i>Nurhan Tekinel</i>
Adana	Kastamonu
Sözcü	Kâtip
<i>Sait Açıba</i>	<i>Hayri Doğan</i>
Afyon	Antalya
Üye	Üye
<i>Gökhan Çapoğlu</i>	<i>Hikmet Uluğbay</i>
Ankara	Ankara
Üye	Üye
<i>Metin Şahin</i>	<i>Saffet Kaya</i>
Antalya	Ardahan
Üye	Üye
<i>Alaattin Sever Aydın</i>	<i>Nevfel Şahin</i>
Batman	Çanakkale
Üye	Üye
Aslan Polat	<i>Ergun Özdemir</i>
Erzurum	Giresun
(İmzada Bulunamadı)	Üye
Üye	Üye
<i>Hüseyin Yayla</i>	<i>Azmi Ateş</i>
Hatay	İstanbul
Üye	Üye
<i>Zekeriya Temizel</i>	<i>Algan Hacaloğlu</i>
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
<i>Ali Topuz</i>	<i>Turhan Arıncı</i>
İstanbul	İzmir

Üye
Esat Bütün
Kahramanmaraş
Üye
Fethi Acar
Kastamonu
(İmzada Bulunamadı)
Üye
Mustafa Ünaldı
Konya
(İmzada Bulunamadı)
Üye
Nezir Aydın
Sakarya
Üye
Biltekin Özdemir
Samsun
Üye
Temel Karamollaoğlu
Sivas

Üye
Zeki Ünal
Karaman
Üye
Nurettin Kaldırımçı
Kayseri
Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Üye
Ertuğrul Eryılmaz
Sakarya
Üye
Musa Uzunkaya
Samsun
Üye
Kemalettin Göktaş
Trabzon

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 14 Temmuz 1995 tarihinde Üsküp'te imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>Mesut Yılmaz</i>	
Başbakan	
Dev. Bakanı ve Başb. Yard.	Devlet Bakanı
<i>N. Mentеше</i>	<i>R. Saracoglu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>A. Yılmaz</i>	<i>A. Aksu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. U. Söylemez.</i>	<i>E. Aşık</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Y. Törüner</i>	<i>İ. Aykut</i>
Devlet Bakanı V.	Devlet Bakanı
<i>Ü. Erkan</i>	<i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Y. Dedelek</i>	<i>A. T. Özdemir</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Ü. Erkan</i>	<i>E. Taranoğlu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>M. H. Dağlı</i>	<i>M. Ağar</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>M. O. Sungurlu</i>	<i>Ü. Güney</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>E. Gönensay</i>	<i>L. Kayalar</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık ve İskân Bakanı
<i>T. Tayan</i>	<i>M. Keçeciler</i>
Sağlık Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>Y. Aktuna</i>	<i>Ö. Barutçu</i>
Tarım ve Köyişleri Bakanı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
<i>İ. Attila</i>	<i>E. Kul</i>
Sanayi ve Ticaret Bakanı	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
<i>Y. Erez</i>	<i>H. H. Doğan</i>
Kültür Bakanı	Turizm Bakanı
<i>A. T. Özdemir</i>	<i>İ. Saygın</i>
Orman Bakanı	Çevre Bakanı V.
<i>N. Ercan</i>	<i>E. Aşık</i>

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
**Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı
Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair
Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE MAKEDONYA CUMHURİYETİ ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti bundan sonra Taraflar olarak anılacaktır. Özellikle bir Taraf yatırımcılarının diğer Tarafın ülkesindeki yatırımlarıyla ilgili olarak, aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmalarını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının arzu edileceğini kabul ederek, ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması için bir anlaşmanın imzalanması kararıyla, Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE I

Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından;

1. "Yatırım" terimi, ev sahibi Tarafın kanun ve nizamlarına uygun olmak kaydıyla, her türlü varlığı ve sınırlayıcı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri kapsar :

(a) hisse senetleri, tahviller ya da şirketlere katılımın diğer şekilleri,

(b) Yeniden yatırımda kullanılan hâsılatlar, para alacakları veya malî değeri olan bir yatırım-
la ilgili diğer haklar,

(c) Taşınır, taşınmaz mallar, aynı zamanda ipotek, tedbir rehin gibi diğer aynı haklar ile benzer diğer haklar,

(d) Telif hakkı, patent, lisans, sınaî tasarım, teknik işlemler ve marka, peştemaliye, know how gibi sınaî ve fikrî mülkiyet hakları ile benzer diğer haklar,

(e) Doğal kaynakların aranması, işlenmesi, istihracı, işletilmesi dahil olmak üzere aşağıda tanımlandığı gibi her bir Tarafın ülkesinde kanun ya da sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları.

2. "Yatırımcı" terimi :

(a) Her bir Tarafın yürürlükteki mevzuatına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) Taraflardan her birinin yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş ve merkezi o Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar veya iş ortaklıklarını ifade eder.

3. "Hâsılatlar" terimi, bir yatırımdan elde edilen ve özellikle ancak sınırlayıcı olmayacak şekilde, kâr, faiz ve temettüleri içerir.

4. "Türkiye, Makedonya" terimi, Türk ve Makedon kara ülkesi, karasuları ile aynı zamanda uluslararası hukuka göre üzerinde araştırma ve işletme maksatlarıyla yargılama ve egemenlik haklarına sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

5. Yatırımın şeklindeki herhangi bir değişiklik, yatırım olma özelliğini etkilemez.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Taraflardan her biri, diğer Tarafın yatırımcılarının kendi ülkesindeki yatırımlarını kendi kanun ve nizamları çerçevesinde teşvik edecektir.

2. Her bir Taraf kendi ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere, benzer durumlarda herhangi üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına kendi kanun ve nizamları çerçevesinde vereceği izinden daha az elverişli olmayacak şekilde izin verecektir.

3. Taraflardan her biri kurulmuş olan bu yatırımlara benzer durumlarda kendi yatırımcılarının yatırımları veya herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, o muameleden daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

4. Tarafların, yabancıların ülkeye giriş, geçici ikamet ve istihdamı ile ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak;

(a) Taraflardan her birinin vatandaşlarının, kendilerinin veya kendilerini istihdam eden ilk Tarafın yatırımcısının önemli bir miktar sermaye veya başka kaynak taahhüdünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu bir yatırımın kurulması, geliştirilmesi, idaresi amacıyla veya işletilmesine ilişkin tavsiyelerde bulunmak üzere diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına izin verilecektir.

(b) Bir tarafın yürürlükteki kanun ve nizamlarına uygun olarak kurulan ve diğer Taraf yatırımcılarının yatırımları olan şirketler seçtikleri idarî ve teknik personeli tabiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezu olacaklardır.

5. İşbu maddenin hükümleri, taraflardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıdaki anlaşmalar bakımından geçerli olmayacaktır :

(a) Mevcut veya gelecekteki herhangi bir gümrük birliği, bölgesel ekonomik teşkilat veya benzer uluslararası anlaşmalar,

(b) Tamamen veya esas olarak vergilendirmeye ilişkin olanlar,

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, kamu yararı amacı ile yapılacaklar dışında, ayırım gözetmeyecek biçimde, anında, yeterli ve etkin tazminat ödenmeksizin, yürürlükteki mevzuata ve işbu Anlaşmanın ikinci maddesinde konu edilen genel prensiplere uyulmaksızın doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kamulaştırılmayacak veya devletleştirilmeyecek ya da benzer etkisi olan işlemlere konu edilmeyecektir.

2. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya öğrenildiği tarihten önceki piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gereksiz gecikme olmaksızın ödenecek ve madde IV paragraf 2'de tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Yatırımları, diğer Tarafın ülkesinde savaş, ayaklanma, iç karışıklık veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören Taraflardan her birinin yatırımcıları, diğer Tarafca kendi yatırımlarına ya da herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde bu tür kayıplarla ilgili olarak benimsenecek işlemlerden hangisi en elverişli ise o muameleye tabi tutulacaklardır.

MADDE IV

Ülkesine İade ve Transfer

1. Taraflardan her biri, bir yatırımla ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarıya serbestçe ve gereksiz gecikme olmaksızın yapılmasına izin verecektir. Bu tür transferler aşağıdakileri içerir :

(a) Hâsılatlar,

- (b) Bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen kazançlar,
- (c) Madde III çerçevesinde tazminat,
- (d) Yatırımlarla ilgili borçlardan kaynaklanan faiz ödemeleri ve geri ödemeler,
- (e) Diğer Tarafın ülkesinde bir yatırım ile ilgili çalışma izni almış olan bir Tarafın vatandaşlarının elde ettikleri maaşlar, haftalık ücretler ve diğer ödemeler,
- (f) Bir yatırım uyuşmazlığından doğan ödemeler.

2. Transferler, yatırımcı ile ev sahibi Taraf arasında aksine bir anlaşma yapılmadığı takdirde ev sahibi Tarafa karşı tüm malî yükümlülüklerin yerine getirilmiş olması kaydıyla transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru ile herhangi bir konvertibl para birimi üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

1. Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı ticarî olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın sigorta anlaşmasının şartlarından ileri gelen her türlü halefiyeti diğer Tarafa tanınacaktır.
2. Sigortalayan, yatırımcının sahip olabileceği haklar dışında hiç bir hakka sahip olmayacaktır.
3. Bir Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar, bu Anlaşmanın VII. Maddesi hükümleri uyarınca çözümlenecektir.

MADDE VI

Aykırlık

Bu Anlaşma, yatırımları ve ilgili faaliyetleri benzer durumlarda bu Anlaşma ile sağlanandan daha elverişli bir muameleye tabi kılan

- (a) Taraflardan her birinin kanun ve nizamları, idarî uygulamalar veya usuller ya da idarî veya yargısal kararlara,
- (b) Uluslararası hukukî yükümlülüklerle, veya
- (c) Bir yatırım anlaşması veya yatırım izni kapsamındakiler de dahil olmak üzere, herhangi bir Tarafın üstlenmiş olduğu yükümlülüklerle aykırı olmayacaktır.

MADDE VII

Bir Taraf ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasındaki yatırımla ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından ayrıntılı bilgi içerecek şekilde ve yazılı olarak yatırım yapılan Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Taraf bu tür uyuşmazlıkları, mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlenmeye çalışılacaklardır.

2. Eğer uyuşmazlıklar, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla çözümlenemezse; uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir :

- (a) Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID),
- (b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim heyeti (UNCITRAL),
- (c) Paris Uluslararası Ticaret Odası tahkim heyeti,

(d) Uyuşmazlığa taraf olan ev sahibi Tarafın adli mahkemeleri, Uyuşmazlığı anılan mahkemelere getiren yatırımcı, ancak bir yıl içinde nihaî çözüme ulaşılamamış olunması halinde işbu Maddenin (a), (b) veya (c) paragraflarındaki çözüm yollarından herhangi birine başvurabilir.

3. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her iki Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE VIII

Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması konusunda aralarındaki vakî olan herhangi bir uyuşmazlığı iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil bir şekilde çözümlenmeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Taraflar, uyuşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren altı ay içinde sözü edilen yöntemle anlaşmaya varamazlarsa, herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2. Her bir Taraf talebin alınmasından itibaren iki ay içinde, birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanı'nın Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, seçimlerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Heyet Başkanı, Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu Maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarında belirtilen durumlarda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan yardımcısı da anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın sağlanamaması halinde, Tahkim Heyeti, uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve Tahkim Heyeti -hangisi daha sonra gerçekleşirse- duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Heyeti, nihaî ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkanın, diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Taraflardan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın VII. Maddesi uyarınca bir Uluslararası tahkim heyetine sunulmuş ve hala orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim heyetine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE IX

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teatisinin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girecek, on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin ikinci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma, halihazırda faaliyette bulunan yatırımlar ile bundan sonra yapılan veya gerçekleşen yatırımlara da uygulanacaktır.

2. Taraflardan her biri yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl öncesinden feshi ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirilebilir.

3. İşbu Anlaşma Taraflar arasında yazılı anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Taraflardan her birinin diğer Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da gerçekleşen ve bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğer bütün maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır.

Üsküp'de 14.7.1995 tarihinde Türkçe, Makedonca ve İngilizce dillerinde hepsi de aynı derecede geçerli olmak üzere akdedilmiştir.

Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA

ERDAL İNÖNÜ

MAKEDONYA CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA

STEVO CRVENKOVSKI

